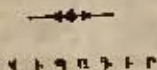

Հրատարակի յամեն Շա-
աթ օր ըստ 'Կոթ Տոմարի' :
Տարեկան Կ. Ռուսի 24'
Բաժին միոյ ընկերութե 500

ՌԻՍՏԱՆԻՆ ԱՌԻՆԷ ԶԻՄԵՐԻ ԵՐԶԱՆԻԿ

Ամենայն ուղղային հրա-
տարակից թիւնք ձրի տր-
պին :
Առանձին օղտի ապեց-
մանք 2 անայ առ տոգին.

ԵՐԵՐԵՏԵԱՆ ԲՆԱԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՔՕԳԻՆԱԿԱՆ, ԲԱՐՈՑԱԿԱՆ ԵՒ ԲԱՆԱԾԻՐԱԿԱՆ ԳԻՏԵԼԵԱՑ

ՀԱՏ. Դ. ԹԻ. 120. ԿԵԼԿԵԹԵ 1847 Ն. 27.

ՔԵԿԱՔԵԿԵՆՔ

ԿԵԼԿԵԹԵ

Կառաւարկ, կամ հարկ 'ի վերայ
կառաց' հաստատեցաւ և յօրէնա տե-
րութեան դրեցաւ. սրպէս զի մախլան
ընդ լայնեացին փողոցք մայրաքաղա-
քիս, ընդարձակեացին հրապարակք,
և բացցին աւազանք ջրոց 'ի տեղիս
տեղիս, 'ի 10 'Կոյեմբերի ժողով
եղև հատարակութեան բնակչաց մայ-
րաքաղաքիս 'ի սրահ անդր Եորտ, և
յիստ բազում ասից և լոխց' ընտրե-
ցան օղիք հինգ' զի սրոշեսցեն կարգ
և կանոնս յաջողակս սկզբնաւորու-
թեան գործոյն : Իւ նոքա հրատա-
րակեցին զայն երկուստան թաւով : 1
Ժամանակ ընտրութեան վերակացուոյ
լիցի 'ի 15 'Կեկտեմբերի յամեն տարի :
2 Տեղի ընտրութեան լիցի արդ' սրահ
մայրաքաղաքին : 3 Իսկ եղանակ ընտ-
րութեանն 'նախ' զի ընտրելիք տանն
առուրք յառաջ ծանուսցեն 'Երի-
ֆին զդիտմանս խրեանց, երկրորդ'

զի ընտրութեան լիցի 'ի ձեռն 'Երի-
ֆին կամ փոխանորդաց 'նորա 'Երորդ'
զի հարկահան Ստիվաթայ զուղիղ ցու-
ցակ հարկատուաց 'ի մէջ բերցէ : Զո-
րորդ' զի 'Բարսա բաժանեցի : Նոցա
յաւուրն Հինդերբորդում ամենայն
Ղեկանեմբերի, Հինգերորդ' զի թե-
հարկատունն ոչ ունիցի զայն քարտ'
զրկի յիստանց ընտրուելուն : Վեց-
երորդ' զի քնարոյն զաման խր և
զընտրելոյն գրեթով 'ի քարտին ինք-
նին տարցէ և արկիցէ յարկի քուք-
տից : Իթմ'ներորդ' զի ընդունիչք քուք-
տիցն ունիցին արկելոս ձախս, ընդ որ
ընտրողք կարկցին 'ի ներքս արկա-
նել գգաբանս, և մի կարացեն հա-
նել անտի' ստանց քննութեան : Ու-
թմ'ներորդ' ըննիչք կարգեսցին քու-
էիսք : Իններորդ' ըննիչք յանդիման
'Երիֆին բացցին զարկելոս քարտից,
և որ ընտրելեացն աւելի ունիցի քուէս'
ընտրեացի : Տասներորդ' եթե երկուք
ժամն մի և նոյն թաղի' նոյնաթիւ
ունիցին քուէս, վերստին քուէ արկ-
ցի ցամիս մի, մինչ առաւելուցու մին

քան զընկեր իւր : Ս' ետասաներորդ՝
'ի պակասել աւմիք յընարդ վերու-
կացուացն՝ ընտրութեամբ Շերիֆին
'նոր սք լուցու դահլին, Երկուստան-
երորդ՝ զի վճիռ ժարվոցն ընտրու-
թեան ձեռագրեալ 'ի Շերիֆէն՝
յանձնեացի Սեդհանուր Կառավար-
չին Արեւելեան Հոգևորականի, և ե-
րեք անգամ Հրատարակուցի յԱնգ-
ղիական և յԱրքիական լրագիրս Կալ-
իֆայ :

Ա. Գ.

Պարծ թիւ ժզ 1847 ամի՝ երեկ
ժարվոյս ոյսորիկ՝ տալ ընդհանուր
իրաւունս 'ի քուէ ամենայն Հարկատուաց
Կալիֆայ (առանց զանտղանութեան
սեբի) որ ընդ իւրեւ պարտենակե-
ագիս 17,300, և կարի խոչընդակն ի-
նի գործոյն, եթէ 'ի մատին այնորիկ
կամ 'նորդութեան իրիք՝ սկտ.ք լիցին՝
ժարվոյն պարտաս է առնել :

ԱՆՃԱՌԻՆ գրեանք Հան-
գացիոյ Գարուն Եփրեմայ Յ. Իփ-
րեմանց լատ Հետագայ ցուցակիք :

Հատոր	Գ. Ռ.
3 Հայոց Պատմագիրք տառնց կազմ.....	30
6 Ռաբէնի Հոսիոսութիւն տպագրեալ	
Վ Էնեոսիկ	50
1 Պատմէնք նորմոսկայ վաճառականութեան տակի կազմ Սէնէսիկ	4
1 Երհնա Ճարտարանութեան վրան բարձ- րացոյն պատմ. Հ. Կիբրեմայ	4
3 Երհնա քանական	4
2 Կր. բուսարան	125
1 Յովհաննէս Իմաստասէր	4
1 Թովմիս Գեմեոսիկ	4
1 Հարական տպագրեալ պատմոյ իմաստ պայիս 4	
1 Յովհաննէս Բակեբեկանի Ռեկտութիւն	
Պաթեմաի կողմած	12
1 Գրեք երկրորդ թիւի և 'ի Թուրքի պանդու 5	
1 Սեկնութիւն Պատմեմաի	12
1 Սեկնութիւն Լորիքատան թղթոց երանե	
Ըզն Պոլսաի	20
1 Պատմութիւն Պորթից	3
1 Առակք Պարթից	1
2 Դանձարան Աղբիկ	3

— Ի մէջ ազգաց Կանտղան ձեք
յայգորանաց կան, ոմն՝ դուս ընկերին
Համբուրէ, ոմն զձեռս նորա : Հնդիկ
զիւրոյ Բրահմանի զտան լուանայ՝ և
ղջարն բմոյէ : Չիւսցին՝ փոխանակ
ասելոյ թէ զիւրոյ կեանս, ասէ՝ Կի-
րան ինչ տյուր : Եւրոպացին զիւ-
կեպն 'ի վեր առնու, իսկ Պարսիկ՝
զիւրին իւր : Այլ 'ի Կալիֆայ վար-
դիս նոր տեսակ յայգորանաց ծխա-
նայ, զի 'ի Հանդիպել իրեաց աղ-
քասի կամ Հարստի՝ ասեն «Պօղա
ուսանիս, — լաւ տալայ եկանք, 'ի և
այլն :

Պօղիս սրտի կամ կենտոպար՝ լատ
արդի ծիւղից՝ Հարկուոր խեղեղանք
են, պիտի ուսանել : — Բայց և այն-
պէս՝ եթէ պօղիս եկողն այլ և այլ
պայծաւ դիտու թիւնք չունենայ՝ ցա-
ւելի է, զի 'ի վերոյ բնական դեղջ-
կութեան իւրոյ՝ յաւելու և դար-
ուեառականն : միայն փոսն ուրուսի
առնելոյ զինքն :

Միշտ յատկութիւն եղեալ աղդիս
պարկի շտու թիւն և չարաւորութիւն.
յորս եթէ սք կարկիցէ յաւելու և
դարդի Հիմնուոր կատարելութիւն
ազգաց՝ անշուշտ միտիէ զՀայոհն
'ի Հրեշտակահի ոմն պարծանք սն-
ձին՝ պարծանք ազգին՝ պործանք և
աշխարհին՝ որ ծնաւ զնա :

Եւսորիկ են մանաւանդ՝ զարս ցան-
կամք սենել Տիկնայ և Օրորդաց
մերոյ : Չար՝ որոյ գլաբիտ ցանկան :

ԲԹԱԻԻԸ

Հայաստանի պահեստ 'նախախնամ'
Բարութիւն երկնից, ոչ միայն քաջ
այլ և քերթապ շնորհել աշխարհի
թէպիտե վեհ Պարնասայ մեր Սա-

բիթէ ամենայն քործառնութեան մայրաքաղաքիս այսորիկ : Սրպէս Հայք յարբունա ջրոյ՝ նոյն և Անգղիոցիք թուի թէ յաւերս տանց իրար հետեկն զն կեան ի միասին և ի միասին անկանին : Այլ դռնութիւն աչալքնութեան Արամազնեացս, զի եթէ ունիցիմք՝ անձանց և եթէ վայելեմք, և եթէ տընանկանամք միայն անձանց փաստմք, բայց դատարին տունն ոչ քանդեմք : Սուտի և այժմ՝ ի վրդովել մայրաքաղաքիս մեծամեծ փաստիւք, վաճառատունք Աղգիս մերոյ սրպէս կղզիք յովկիանոս Համառութեամբ աւարտով և անշարժ մնացին ընդդէմ ամեհի ալեաց անցալորութեանցս այսոցիկ :

Յորմէ հետե եկաց Պարտովճար, կամ օրէն տղատութեան անանկոյ ի պարտոյ իւրեանց, զոր Insolvent Act կոչեն, վճարեաց տրութեանն ոչ ինչ յօգուտ վաճառականութեան, զի ամենայն տարժան և սարկուադ սկսան ոյնուհետե վաճառատուն ըսնալ, և բիւր անդամ աւելի քան զչափ կարողութեան իւրեանց առեւտուր առնել : Սնտի Համբուօք շահուց կողմանցին զայրիս և զորքան՝ մինչև զանձինս վարութեանցուցին, և տպտ անխտով իղծանանք՝ կամ կանանց ի վերոյ եղեալ զայն, կամ որդւոյ և ընտանեաց՝ տմբալըտութեամբ մեծսւ յատկանս ելին, և անտմօթ լիտութեամբ երգուան թէ ինքեանք անանկոյան և անձանց սեպհականս չունիցին ինչ : Սովին այրիք և որք սովամահ ըստանան, բայց Օրէնք յետ 24 ժամ բանդարկութեանն ադատս կոցոյց ցնտա, և յետ երեսուն ժամոց՝ նոր առեւտուր, նոր գործատուն, և նոր կուս և հեծեալս յարմարեալ՝ փառսնացան անի յանդ իման զրկելեաց

իւրեանց : Եւ դեռ ևս համարձակին քարոզել, թէ այլ տոպիսի արդար իցէ ի վաճառս իւր :

Ինչ տոպիսի դու. թէ ոմանք և յայտպիսի լուսաւորեալ հոգեվախից բանո րացին և ընդդէմ Աւետարանի վրդովութեան մերոյ՝ որպէս թէ Ասական բիւր քանքալոյ սրարտական ճառային յամատութենէ Հօր աստեցեալ, ի խմութենէ ժամանակին առեալ ինչ իցէ, և ոչ թէ յայտարար ճշմարտութեան : Ի հարկէ. զի որ անդործ կան ձեռօք, և զարքայաւոր կանո վարել սիրեն՝ զօտարկեն ուտելով, այնպէս համարին : Բայց ճշմարտութիւն, և միայն ճշմարտութիւն է հիմն և հաստատութիւն վաճառականութեան՝ չափաւորութեամբ հանդերձ, և զայս՝ խնդումք տեսանել, զի յատկութիւն լեալ է միշտ, և է սղոխս մերոյ, նախահօր վաճառականութեան ամենայն երկրի :

ԲՈՒՄԵՆՅՈՒՆ

ՄԷՆ անունն աւ գալով ի յոցոյն Պարսից՝ երեք ընդ իւր զերիս Բաղուրայս կարեալս յալքինուտան գերեզարձ նաւէն Անգղիացւոյ, Պերիք ի նոտա էին յետուն թուով, ող ի հախչիկ ցեղէ : Սեծ դժուարութիւն եղև ի մասին իդացն, իսկ յարու գուտկայն հինգ տառն ի Բաղմարուեստարան անդր, որք առաջինք համարեցան յաշակերտս յառաջագրեալ Հասարատութեան ոյնորիկ՝ սր խոստանոյ ռեստորանց ձեռօք իւրեանց դործել աւել զհաց իւրեանց : Այլ թէ ոչ՝ բոժանեալք ի մէջ Պարսից և Հնդկաց ժողովք ինչ զանազանէն ի վիճակաց անտի գերութեանցն : Այն անցանէ ամ զմեօք, յոր լազ-

մութիւն զերեւորձ մանկանց չեցէ
յանձն եղեալ գտաւարանի քաղաքիս
որք ոչ զուրկ Յոսիին յարուստից՝
եթէ Բաղմարու Եսաւարանն արդէն իսկ
հաստատեալ և կողբուբիւլ լինէր:

Բաճրակ Տոճո:

ԲԱՆԱԽԻՐԱԿԱՆ

ԿԱՆԻՆԱՅ ՀՈՒՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՍՆՆ՝ ՈՒՆԱՍՏԱՆ՝

Տեառանն՝ անաղար . Ժոճ Միջրէ:

Դ ԼՈՒԻ ԳԱՐՀՈՒՐԱՆ՝
ՅԱԼԵՐՆ անսահման,
Ուղղուք իւրաք խոնջ՝
Ընդանէր Հասան:

Օ ուրկ յայլ պարկնաց՝
Բայց պարկ մի չոր հաց՝
Բնդ կուժ մի ջրոյ,
Օ ուսանէր էր կտրած:

Կրէր յաջոյն և
զԼճաւանոյն զմե,
Օ որ հովահարին
Կազմեալ էր ի ձե:

Կովաւ մերձէր բաց
Յայրենին երեսաց՝
Օ խիճ և դաւաղ
Ընթան Ըմայեաց:

Որք ոտիւք ցրեալ
Կենդանեաց վիթխար՝
Տեղոյին սրպէս
Կարկուտ հրաժոռ:

Ըրիւոյն լուսեղէն
Գործեալ զմիջօրէն,
Ստէր զանաղաւան
Տօթիւք բոցեղէն:

Չէր անդ մերձ, ոչ ծառ՝
Ոչ տունի՝ ոչ անտառ:

Ոչ շէթ մի ջրոյ՝
Համօրէն յայն վայր:

Բընու թիւն յաւեո՝
Թուէր անդ անհետ
Տեսարան տհե՛ղ .
Որպէս միհ աննղ:

Ընթանքն տառապ՝
Դ տոյժ և տաղնապ,
Օ ալէին գուլին .
Շուարք ի շտապ:

Հողմանք տառախաւն
Ըհաւորաբար
Հնչէին ուժղին՝
Դ շունչ մահարար:

Եւ ինքն Հասան՝
Թշուառն ուղտապրն,
Յուսարեկ, ախուր .
Լողայր ի քրտան:

Երկոյ հառաչեալ,
Եւ կուրծս իւր կոծեալ,
Ըղաղակեաց ոյրն՝
Կարի վշաքար:

“Օ ի՛նչ չոր մամ էր այն,
Օ՛ր անբաղդութեան .
Յոր ի Շիրազոյ
Ելի գողթական:

“Ը . ստիաւ միտք ինձ,
Եղին զուշակիչ,
Օ այս իրանախանձ
Հաղմոյ առչորիչ:

“Օ պաքեալ ծարաւոյն,
Կրկնալ քաղցուն
Օ որոց զգամ արդ՝
Կծու զօրութիւն:

Խորհեաց բա՛ Հասան,
Յերկիւղ և ստան,
Թէ ո՛ւր ամեքէր
Օ ծարաւ յիւր յաման:

Կամ զի՞նչ, բայց լալիւն,
 Դքո կեցութիւն,
 Իբրեւ կուժ և տարիկ
 Գտանէր դատարիկ:

«Մէլ անխոս ընկերք,
 Որք ինձ ի յերգեր,
 Գերք քան զհաւատար՝
 Տոկայք ի համբեր:

Ըստ ուր չիք սղըիւր,
 Ոչ վտակ, ոչ ջուր,
 Օ դալ գովութիւն՝
 Ճգնիք զուր ի զուր:

Դ զուր և յասալ,
 Հրճուիս ինչ զգալ,
 Ըրգաւանդ հողոյ
 Եւ դաշտաց դալար:

Ըստ ժայռք և առապարք,
 Ըւարք անհամարք,
 Սխայն ձեղ դիմն
 Խոչք ի ճանապարհ:

Ըստ շնչին յաւետ
 Հողմունք ակառածէս
 Որպէս ըզաւայ
 Հրաքողիսն Եանայ:

Բարէ՛ չար ժամուն
 Ըւաւր ակերպարոյն
 Յոր ես Շիրացոյ՝
 Սարգ յօտար չոքայ:

Դ կորուստ ելծեն՝
 Ըրծաթ և Ոսկին,
 Որ մից անմտաց
 Սերկնել հրաշարեն՝

Դ քաղցը գրիաց,
 Տանց և սիրելաց,
 Օ ապրուստ հայթհայթել
 Յօտար աշխարհաց:

Շուշանն խաղաւետ
 Բան զարծաթ յաւետ:

Փայլի միշտ շքեղ
 Եւ երանաւետ:

Եւ կեանք քան զհոնք
 Ոսկոյն՝ պոտուական.
 Բայց Գրամ հղօր
 Բաճակալ իշխան՝

Տերէ լղձից մեր.
 Շէն՝ յԱնշէն չուել,
 Եւ զանհարին
 Բաղել մեզ զերեր:

Չափեմք զցամաք,
 Ըզճով անյատակ.
 Ելանեմք՝ չուեմք
 Հեռաւոր քաղաք:

Ըստ զի՞նչ միզ հերկք՝
 Պաշտելին մեր Գիւրք,
 Բայց յաւայ վրէպ՝
 Տայ և շատ չորիք:

Ը՛հ, զի՛ աւերիչ
 Յոյս չափ յանկուցիչ
 Գիւրախաք մարդկան՝
 Սըտաց և ուրից:

Սինչ անփոյթ ի յուր
 Չային քաղցրաւոր՝
 Օ որ հանդիսան երգէ
 Դ տան՝ ոչ յայլուր:

Եւ ծաղկափթիթ
 Բլուրն և հովիտ,
 Եւ քաղցր մեղիկք՝
 Վայրաց ծառախիտ:

Եւ աղբիւրք կարկաչ,
 Պերճութիւնք իբրեց
 Եւ ողեսպէս հրապարք
 Ողջոյն ընտելեանց:

Օ ի մեղ տան հրճուան՝
 Օ մայլ անպակաս,
 Բան զահեղ Լնչէնս
 Ըստ ջնորդական:

Դ՛ ճառքն կեզծեալ՝
Ըրժամօյ տայծաւ ,
Որ պատրի: դ յոյս՝
Գլմնելոյ յիւր ճարս:

Ըյլ էմ՝ վաշխման՝
Կարէ անագան ,
Ըւա՛ղ . չառնէ ինձ
Օղուտ իրական:

Բաւ է՛: դատարիք
Սրտիս արհաւիրք ,
Որ հալեալ մաշէք
Օ իմ՝ ոսկերութիք:

Բայց զի՛նչ — թէ զարդիս
Ըռիւծ տմեհիս ,
Ես՝ Գայլ կատաղած
Գայ զեշտուել զիս :

Օ ի մինչ սուռջեան
Ստուերք ՚ի թառամ՝
Համակին ՚ի թուխ
Սուգ Ըրեգական :

Բռնացեալ քաղցու
Խուճաղի յորջոյ ,
Շրջի գոռուով
Դ ինդիր որոյ:

Ուզեկիցքն տնհատ
Ջարշաւանոց մանու ,
Գայլքն են և վաղերք՝
Ըմեհի գազանք:

Օ որոց առաջե
Մահ՝ մեռել յիւր թիւ ,
Մոհեւորիկ դնայ ,
Դ սարսափ և յահ:

Բաղմիցս յիմ՝ վրդով՝
Յայս անջրդի ծով՝
Օ սախլին կռիւ
Գլխիմ՝ գողալով :

Ուր աւանդ կարդամ
Ճամբուն չարանշան

Որ զիս յաշխարհէս՝
Վանեաց տարածամ՝ :

Յայդ պահ մահացեալ՝
Յոր զիս ՚ի քաղար՝
Դ հոլտիշտին
Հանդիմ վայրագար :

Օ ի՛նչ և թէ Ըսպիդ՝
Ըյն քարք մահառիթ ,
Սողալ դոյս յաշիկ
Դ ծոց ճշմարիտ :

Կամ՝ յձ սրտմեալ՝
Մինչ իմ քնով եղեալ՝
Գայցէ ոլորիլ
Օ ուլամք այս մալեալ :

Բարէ՛ արթնու թեան՝
Որ ՚ի յաջորդման ,
Տանջեցէ զիս անդ-
Դ սաղնուս մահոսան :

Երեցս երանի՛
Խոհեմ ողքատի՛
Որ գոհ ընդ վիճակ՝
Տանն ապաստանի :

Որ չեւ՝ յԸնտալատ ,
Ոչ յօտար Ըպատ ,
Սուտի ՚ի վշտոյ՝
Օ երծ է և ազատ :

Ուր բան վարէ միաք՝
Թշուռութիւն չիք ,
Եւ խաղաղութիւն՝
Տիրէ անդ հերիք :

Մ՛վ չուառութեան՝
Որ ՚ի ջրնորման ,
Լիք զահէ կուտին՝
Ոյր եղէ ուրժան :

Որոյ արատաւք՝
Մինչ խօսուն ակունք
Հոռէին ծարճար ,
Օ այս ետ ինձ ողջոյն :

